

Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk

‘Onderwijs en de Sociale Leer’

**Onderwijsvrijheid, kennisoverdracht, sociale
vorming en menselijke ontwikkeling**

Symposium op vrijdagmiddag 6 november 2026

Het CSLK heeft steeds thema's die actueel zijn als uitgangspunt voor haar symposia gekozen. Dit jaar 'onderwijs' dat zeker zo'n thema is. Alom verschijnen publicaties die aangeven dat in ons land de kwaliteit van onderwijs achteruit gaat. Leerachterstanden op o.a. reken- en taalgebied. Toenemende stress bij leerlingen en leerkrachten. Tekortschietende budgetten. De vraag ook of de verankering van de vrijheid van onderwijs in onze wetgeving nog volstaat. Signalen dat het marktdenken in het onderwijs groeiende is en dat prestatiegerichtheid dominant wordt. Worden we geen meritocratie waarbij minder aandacht is voor sociale en menselijke vorming?

Voor het CSLK is het duidelijk dat al deze zaken een directe relatie hebben met de kerkelijke sociale leer, waarin de centrale aspecten zijn de waarde van de persoon, solidariteit en de daar aan verbonden subsidiariteit en natuurlijk het uitgangspunt van het bonum commune, het algemeen belang.

Tijdens ons symposium willen we nagaan hoe we deze ontwikkelingen moeten waarderen. Wat zijn de feiten en wat de gevoelens. Welke effecten zijn merkbaar en vooral waar zijn oplossingen te vinden en welke zijn dat dan. Het is vooral dit laatste waarop het symposium zich wil toespitsen.

Het verheugd ons bijzonder dat we sprekers hebben gevonden die de diverse terreinen waarop de ontwikkelingen zich afspelen kunnen overzien en vanuit hun praktijk daar ook perspectieven kunnen schetsen. Bisschop Hendriks neemt het kerkelijke veld voor zijn rekening; mw. Woestenberg het onderwijsveld; dhr. van der Zee raakt aan de maatschappelijke invalshoek en dhr. van Dijk de politiek. Het doel van ons symposium is om concrete aanbevelingen te krijgen daarom rekenen we op een goede opkomst uit alle sectoren maar in het bijzonder toch het onderwijsveld zelf.

We treffen u graag in Haarlem op 6 november 2026.

Met vriendelijke groet,

Mr. P.A.G. Cammaert (voorzitter)
Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk

Op 5 mei 2008 heeft de bisschop van Haarlem-Amsterdam, Mgr. Dr. J. M. Punt, het "Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk" opgericht. Het Centrum heeft tot doel het bestuderen, verdiepen en verbreiden van de sociale leer van de Rooms-Katholieke Kerk, zoals die met name tot uiting komt in de documenten van de verschillende pausen, om daarmee een bijdrage te leveren aan de opbouw van een meer rechtvaardige samenleving in Nederland en daarbuiten.

WIE, WAT, WAAR en WANNEER

Wanneer: vrijdagmiddag 6 november 2026 (toegang vrij, na inschrijving).
Tijdstip: 13.00 – 17.00 uur (ontvangst vanaf 12:30 uur); na afloop ontmoeting.
Locatie: Plebanie St. Bavo Kathedraal, Leidsevaart 146, 2014 HE Haarlem
Aanmelding: uiterlijk 30 oktober 2026 met een bericht naar info@cslk.nl.
Informatie: CSLK Secretariaat > info@cslk.nl; 06-53887641 en www.cslk.nl.

PROGRAMMA

- P. Cammaert Opening (dagvoorzitter).
- Mgr. J. Hendriks Visie op het bijzonder onderwijs in relatie tot de sociale leer.
- D. Woestenberg Onderwijsveld en de hypernerveuze samenleving.
- Th. van der Zee Volwassenen van de toekomst. Waartoe leiden we leerlingen op en vormen we ze?
- J. J. van Dijk Welke opgaven liggen er voor de politiek?
- P. Cammaert Slotwoord.
- Allen Informeel samenzijn.

PERSONALIA

- Mr. P.A.G. Cammaert Voorzitter Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk
- Mgr. Dr. J.W.M. Hendriks Bisschop van het bisdom Haarlem-Amsterdam en referent voor het Katholieke onderwijs
- Mr. Drs. D. Woestenberg Dagelijks bestuurslid van de CNV Vakcentrale, voorzitter
MA MA CNV Onderwijs. Tevens docent levensbeschouwing en
toezichthouder bij verschillende organisaties in de
publieke sector. Vml. jurist ad-extra Secretariaat Rooms-
Katholiek Kerkgenootschap en vml. secretaris van het
Interkerkelijk Contact in Overheidszaken.
- Prof. Dr. Th. van der Zee Bijzonder Hoogleraar Onderwijs vanuit Ethisch en Religieus
Perspectief aan de Radboud Universiteit te Nijmegen,
adviseur bij Verus, vereniging voor katholiek en christelijk
onderwijs, en bestuurslid van de Nederlandse Katholieke
Schoolraad (NKSJ).
- Dr. J. J. van Dijk Brede ervaring opgedaan op het gebied van onderwijs als
bestuurder en toezichthouder in het protestants Christelijk
onderwijs, als wetenschapper bij de vakcentrale CNV,
Bijzonder Hoogleraar VU, leerstoel Christelijk Sociaal
Denken en vml. Tweede Kamerlid CDA-Portefeuille
Onderwijs.